

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

BARCELONA, 22 D'ABRIL DE 1910

NÚM. 1634 ————— ANY XXXII

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

10 centims ————— Atrassats: 20

ARABE... LA BONA

*Quanta vergonya y quànt pudor!...
(Ja's veu que no es cap regidor.)*

Els destralers

De resultes de la Junta de vocals associats que la setmana passada va celebrar-se, quasi be tothom gemega. Els letrouxiistes ploren les 100.000 pessetes que demanaven pera anar a la República Argentina. Els regionalistes estan desconsolats per haver-se negat les 45.000 pessetes de subvenció a l'Orfeó Català. Els vocals associats, com cada vegada que actuen, han fet de destralers, tallant aquí y allà, a grans cops, les partides dels pressupostos confeccionats per l'Ajuntament, els quals, després de l'intervenció dels vocals no regidors, queden en la trista situació d'un arbre esporgat del nostre Aixample.

Cal regoneixer que l'institució de la Junta de vocals associats es un greu defecte de la llei municipal vigent. En bona doctrina, es inadmissible que una colla de senyors Esteves, sense cap títol d'elecció, sense representació de cap mena, surtin de casa seva un dia a l'any, per obra y gracia d'un sorteig, y se'n vagin a discutir y a decidir un dels aspectes més delicats de la vida municipal: l'aspecte economic. Aquests *homes-boles*, segons la gràfica frase d'en Pere Corominas, porten a la Junta de vocals un deplorable criteri d'economia casolana. En el pressupost ells no hi veuen mai una obra de renovació tributaria, ni un principi de justícia, ni una base pera comensar altes y fecondes empreses ciutadanes. Ells no més hi veuen partides, gastos, números, xifres seguides de zeros. Y a l'hora de votar, no donen el seu vot ab la mà posada damunt del cor, sinó que'l donen ab la mà posada damunt del butxacó de l'ermilla.

Els cops dels vocals associats són cops de cego. Destralegen bàrbarament, per dalt y per baix, per la dreta y per l'esquerra. Devegades l'encerten y devegades l'erren llastimosament. Lo mateix fan la bona obra de negar les 100.000 pessetes pera'l fracassat viatge edilici al Riu de la Plata, que cometen la malifeta d'ensorrar el projectat impost sobre'ls lloguers.

La Junta de Vocals associats es un destorb, una nosa, que ni fa ni deixa fer. Aquells que, per haver enfonsat una partida en un cas determinat, l'aplaudeixen y alaben, són uns inconscients que no saben lo que's fan. Els destralers cegos poden, per casualitat, pegar un bon cop de destral; però al cop següent ja l'esguerren. Ab l'eina a les mans són capassos de fer moltes desgracies.

«Ai, les 100.000 pessetes de l'Argentina!», criden, entre sanglots, els radicals. «Ai, les 45.000 pessetes de l'Orfeó Català!» diuen, entre plors, els regionalistes. Y ni uns ni altres tenen raó pera pendresho així. El projecte de viatge a l'Argentina era completament impopular. L'Orfeó Català, per culpa dels lligaires, s'ha fet del tot antipatic.

Els senyors de la Lliga y de *La Veu* no tenen dret a queixarse si la gent veu en l'Orfeó, no una institució de cultura artística, sinó un chor de partit. Són ells, els regionalistes, qui han anat convertint l'Orfeó Català en una mena de dependència musical de la Lliga.

L'Orfeó havia d'esser una gran institució alhora artística y patriòtica, un ample casal d'art obert a totes les gents catalanes. Y no ha succeït pas així. Els regionalistes han fet de l'Orfeó una institució de grupu, una sucursal cantaire, posant l'interès de fracció, l'egoisme de casino, per damunt de la seva missió artística y patriòtica. Tothom recorda que'ls prohoms de la Lliga han utilisat l'Orfeó Català, profanantlo y ferintlo mortalment, pera les combinacions de la

seva política partidista. Tothom recorda que han fet servir els cants catalanesos dels choristes pera acostar les forces regionalistes a la monarquia de don Alfons XIII. Lo que havia d'esser l'altivol Palau de la Música Catalana ha degenerat, poc a poc, en una sala de rebre pera ús de magnats y personatges. Magnats y personatges de ponent, segons el vell dir catalanista...

Rebaixant l'Orfeó, empetitintlo, comprometentlo en petites feines de política partidista, els regionalistes l'han desacreditat, ab tot y el seu innegable merit artistic. Bons filisteus, han cregut que'ls concerts de gala també serveixen pera ajudar a l'aprovació de la llei d'Administració local, y han enclòs l'Orfeó en els programes dels regis viatges. Si els regionalistes han fet de l'Orfeó una cosa propia, una capella, una sucursal ab música del casino de la plassa de la Cucurulla, ¿per què s'indignen, per què s'exclamen y per què ploren quan l'antipatia que li han creat se tradueix en el refús d'una subvenció de nou mil duros? Els lligaires han pecat. Que's resignin, doncs, a complir la penitencia.

...Mes, totes aqueixes coses apart, ens sembla que es hora de veure si pot treure's la destral de mans dels destralers municipals, dels *homes-boles*. Perquè així no hi haurà mai manera de portar a terme una sòlida tasca ciutadana, car tot depèn, a última hora, dels cops de cego dels vocals associats, els quals se vengen de les hores de dormir que se'ls fa perdre reventant, a tort y a dret, les partides del pressupost.

WIFRED

El plet de la carretera

¿No n'han sentit parlar?

Es un conflicte tremendo que, de creure lo que diu una de les parts interessades, pot portar a Barcelona un dia de *luto* y ocasionar trastorns formidables en tot el mecanisme social.

L'objecte del litigi es la carretera de la Rabassada. Enamorada del trajecte, una societat tracta de ferhi passar un tramvia, y els senyors automovilistes no ho volen.

¿Ab quin dret?... Ah!... Aquí precisament està tota la gracia de l'impugnació que al nou projecte tramviari fa la colla del auto.

Si tinguessim temps y espai, una per una reproduiríem les diferents raons, totes divertidíssimes, que'ls senyors del *taf-taf* aleguen pera oposarse a que entre can Gomis y la Rabassada hi circuli el tramvia; però, obligats a abreviar, ens limitarem a donar la que ab més predilecció esgrimeixen, y que es simplement la de que aquella carretera els ve molt be pera passejarse.

—La carretera de la Rabassada—diuen—es nostra. La Diputació provincial, al construirla una pila d'anys enrera, quan encara no hi havia al món Panhards ni Darracs, ja va pensar en nosaltres. Allò es el nostre paradís, la nostra delicia, el nostre camp de operacions... a 60 kilòmetres per hora. Carretera de tan belles circumstancies no existeix en lloc més del món. Aquelles curves, aquells hermosos viratges, aquelles pendents, en les quals ni necessitat hi ha de gastar gasolina... ¿pot donarse res més bonic, més seductor... ni més barato?...

Dels interessos generals, de les conveniencies del public, no se'n recorden. ¿Qui són els paisans rasos, al cap y a la fi?... Bastant fan els senyors del auto en deixarlos transitar per la carretera sense ferlos pagar cap dret, y permetentlos respirar de franc el baf pestilent de la gasolina y els nuvols de pols que ab les seves màquines alsen a tot'hora ab admirable garbo.

FENT PROSELITS

—Y doncs, ¿que no volen venir al «Canigó», vostès?
—Ai, no, senyor... Nosaltres, fins per allà al juliol... Fa massa fresqueta, encara!...

EL QUEDAR BE...

—Veniem a oferir els nostres serveis al Ajuntament.
—Gracies, però, en aquesta casa se n'han fet tants en poc temps, de moros... que'ns en sobren.

CHANI ECLER BARCELONI

Conspiració de les aus de nit.

Ademés, la carretera es estreta. Conformes ab que'l tramvia passi pel carrer del Hospital, y per la Riera Alta y pel Portal de Sant Antoni. Allí, en mitg d'una multitud que a cada moment ha de ficarse a les botigues pera no ser víctima de les rodes dels electricos, el tramvia hi està molt be. ¿Còm s'aguantarien, sense ell, les Cases de Socorro, els constructors de caixes de mort, els cementiris?...

Però ¿a la carretera de Sant Cugat?... ¡Ni somiarho!...

Ben eloqüentment ho diuen els senyors automovilistes en les seves enèrgiques protestes:

—Allí el tramvia ens faria nosa y ens privaria de la llibertat, que sols per nosaltres volem, y de la qual tan bell abús n'hem fet desde que'ls autos circulen.

—No obstant, —s'atreveix a replicar algú— una linia tramviaria seria un gran bé per aquells reconcs olvidats...

—Es un error!... Ni Sant Cugat ni la Rabassada el necessiten per res al tramvia. Ens consta positivament. Y ¡què dimontri! si tant empenyo té la companyia en construirlo, que'l fassi passar per sota terra, com el metropolità de París, o per qualsevol altre lloc, menos per la carretera, per la nostra carretera.—

Y d'aquí no hi ha qui'ls en tregui. La carretera es seva; pera que ells s'hi diverteixin, molestant y atropellant als tranzeunts, ha sigut construïda y ¡ai del Govern, ai de les autoritats si, burlant els seus sagrats drets, s'atreveixen a permètrehi el pas d'aquet tramvia inutil y pertorbador, fill del cervell d'una empresa desatentada!...

Tan decidits estan a defensar, contra tota mena d'influencies, la seva *propietat* intangible, que —així publicament acaben de dirho— «si las Corporaciones provincial y municipal toleran tal desafuero—d'autorizar la construcció d'un tramvia ne diuen un *desafuero*—se darán todos de baja y dejarán de practicar el automovilismo».

Davant d'una tan espantosa amenassa, ¿què faran les autoritats?

Si nosaltres estessim en el seu lloc, no vacilariem pas un moment.

D'un cop de ploma autorisariem la construcció del tramvia de la Rabassada y... a veure si els senyors del *taf-taf*, formals com deuen ser, arreconaven, efectivament, els autos al fons de la quadra y ens deixaven d'una vegada tranquils, lliures de fums asquerosos, sorolls impertinents y altres brutalitats de major quantia.

A. MARCH

Intima

Festejavem tots dos, prou que ho recordo; jo, atrevit, un petó't vaig demanar, y tu, ofesa, fingint un gran enfado, sols per ferme rabiar me'l vas negar.

Y renyírem d'això; tot aquell dia, si'm miraves, fingia estar distret, y espiava el moment que no miressis per mirarte llavors jo a pleret.

Aqueix joc infantivol va acabarse quan la nit fou vinguda; de segü no podria esbrinarse de quin modo va iniciarse la pau entre jo y tu.

Y la pau se va fer; y al despedirnos, per no haverhi vensuts ni vencedôs, el petó que era causa de renyina fou cambiat ab delicia entre tots dos.

D'allavors ensà, qualsevol hora que entre'ls dos sobrevenen discussions, per no tindre el mal rato d'aquell dia ofeguem les renyines ab petons.

LL. BARCELÓ Y BOU

La premsa de l'Esquerra

Ningú podrà dir que l'Esquerra catalana, constituïda definitivament, no comenci be los seves tasques. El dimars, tots els seus elements periodics, les redaccions senceres d'*El Poble Català*, *El Diluvio* y *La Publicidad*, s'ajuntaren en un apat de germanor. L'ESQUELLA y *La Campana* acudiren també al banquet, recullint de tots els oradors, especialment den Pere Corominas, efusives paraules d'afecte.

Com a proleg de les futures lluites i de les eleccions properes no cal dir que aquet banquet té una importància extraordinària. En Peius ja ho diu, copiant d'un llibre sagrat de l'Índia: «Desconfieu del qui no menja o menja poc.» ¿Qui, doncs, podrà desconfiar d'un partit que lo primer que fa es dinar, pera que ningú pugui dirli que està ple de debilitat? Y si les bones digestions són les mares de les bones idees, aquets prolegomens gastronòmics ¿en seran una inspiració, un inagotable manantial de trucs electorals i de bones pensades? Per de prompte s'ha demostrat que l'Esquerra es una forsa que dina, que es lo que han fet sempre els grans filòsops. Perquè fixeuvos en que lo que més ha quedat de Plató es el seu banquet, i que'l sopar de Jesús ab els apostols es lo més popular del cristianisme.

Se va brindar per Catalunya, per la República i per la premsa. Parlaren els senyors Corominas (P. y E.), en Junoy, en Calvet, en Lluhí, l'Amat Pascual y en Jori. A l'hora de l'acte pujaren els senyors Nougués, Soriano y Pérez Galdós, que s trobaven també en la *Maison Dorée*, lloc del banquet. Y, es clar, també brindaren per Catalunya y per la República, y fins en Pérez Galdós va brindar, perquè s'havia descuidat d'emportarsen unes quartilles. Va dir que ell, per dintre, també se sentia federal. Com que abans havia parlat en Vallès y Ribot, algú va dir que era la darrera conquesta de l'ilustre *leader* del federalisme.

Una festa alegre, espiritual, de bona germanor, que entre'ls periodistes de l'esquerra servirà pera intensificar l'amor a la nova solidaritat.

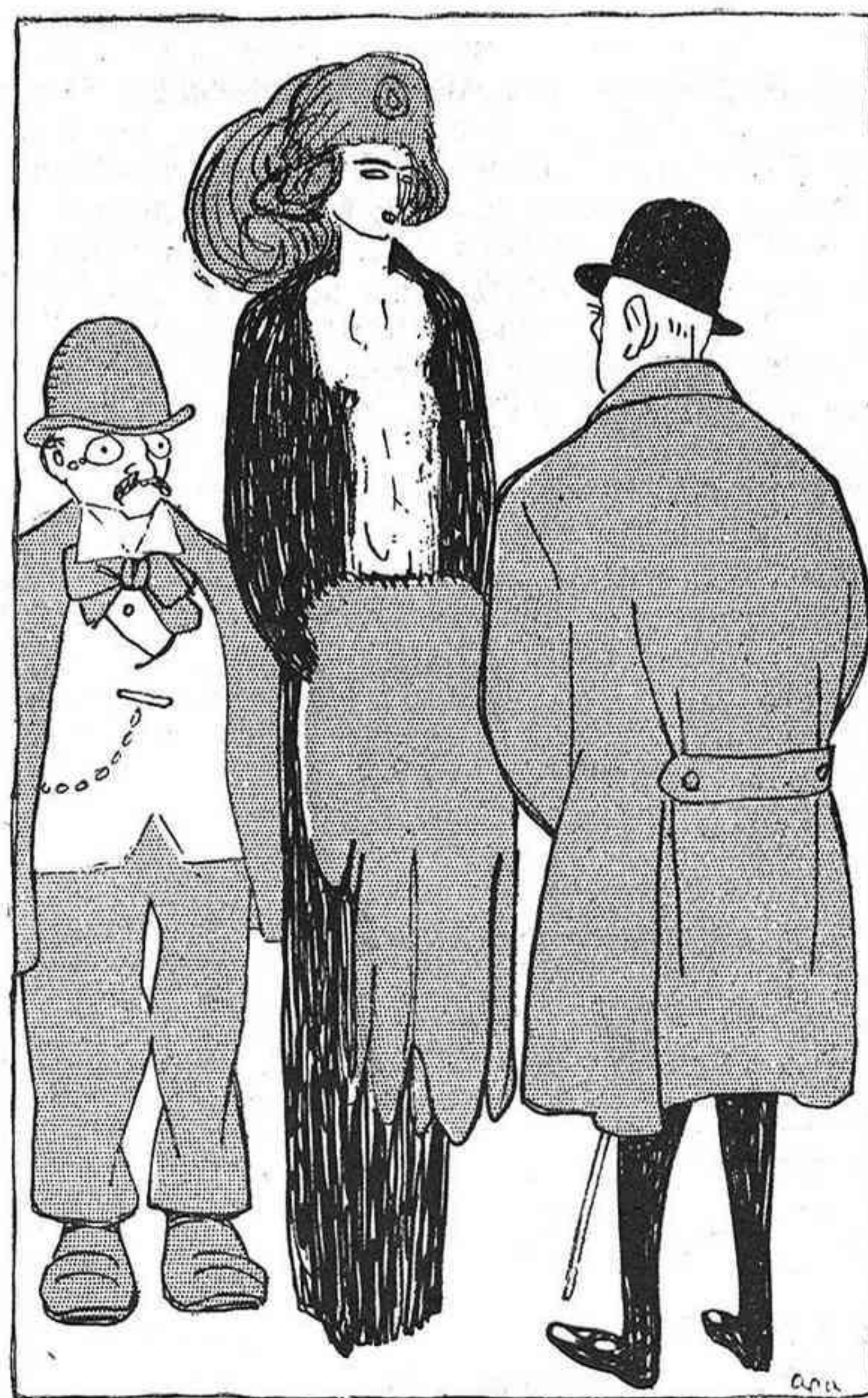
CANDIDATS

Les eleccions legislatives d'enguany poden esser justament calificades d'*eleccions galopants*. Decret de dissolució y de convocatoria, y al cap de tres setmanes, eleccions. Els tramits y el temps no podien pas esser més curts.

Aquesta rapidesa ha sobtat als partits. A hores d'ara, prop de la meitat dels candidats per Catalunya no's coneixen encara ab seguretat. Respecte a la circumscripció de Barcelona, corren noms, molts noms. Però no se sab res del cert. La cosa està encara discutintse en l'ombra de les comissions y dels comités.

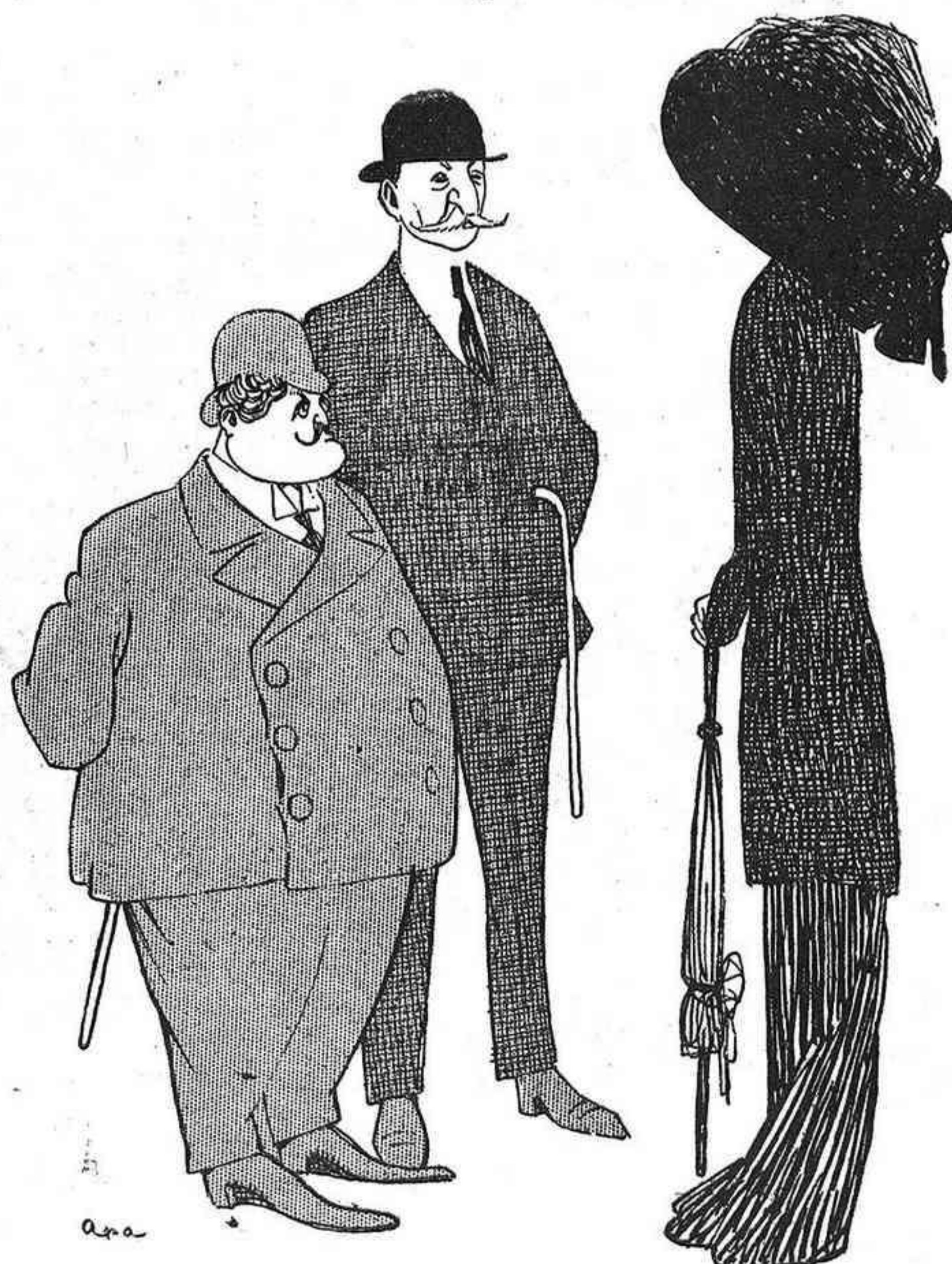
Els qui aquesta vegada tenen més feina pera conjuminar una candidatura són els regionalistes. Se veuen ja guanyadors de la ceva de la derrota, y tothom se resisteix a representar el trist paper de víctima. Per de prompte, en Puig y Cadafalch se nega tossudament a figurar en candidatura. Sembla que'l ferestec arquitecte ha renunciat a tornar al Congrés, ont el feu cèlebre la seva màgica flauta. El sociolleg de sucre Ramón Albó tampoc està en condicions de esser candidat. Volen els lligaires presentar candidatura plena, però per ara no més compten ab dos noms: en Verdaguer y Callís y en Cambó. Aquet darrer, que a La Bisbal fa aigües, corre el perill imminent de devenir ex-diputat. A darrera hora podrien calmar-se les angunies de la Lliga per l'aliança ab la gent negra del Comitè de Defensa Social.

Els lerrouxistes no les tenen totes. Després de gallejar en el cèlebre banquet del tinglado, en Lerroux insisteix en

CLASSES DIRECTORES

—Vagin a veure la Posta dels Deus, crèguinme; val la pena.
—Y... ¿ponen de debò...

ELS QUE HAN D'ANAR A L'ARGENTINA

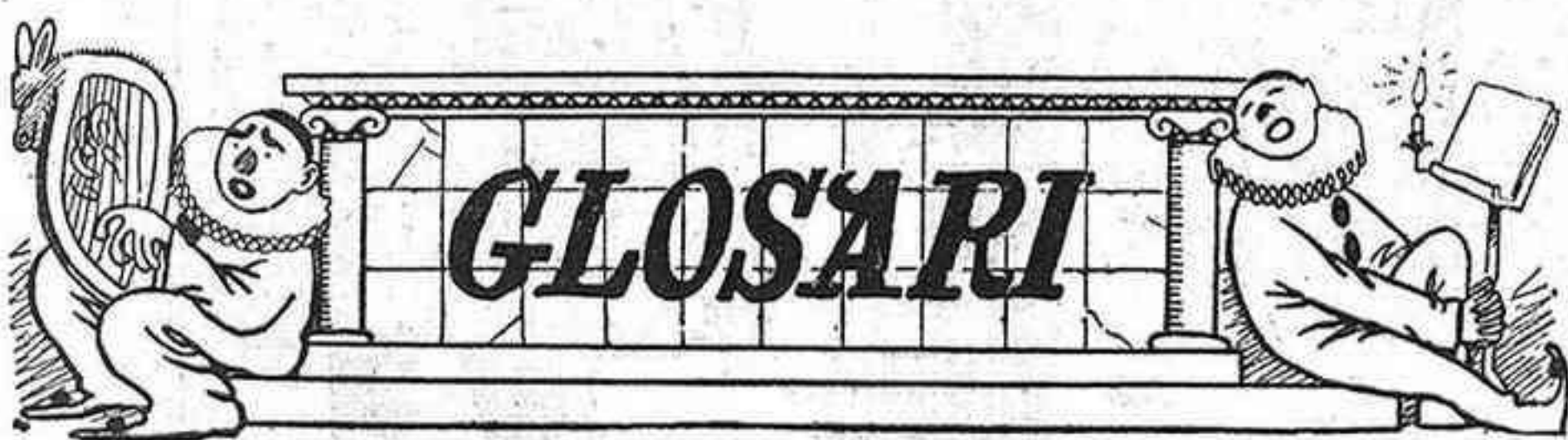
—¡Ai caramba! Diu que no més els donen 50.000 pessetes, ara?
—Còm ho vol fer!... Si no podem anar a Buenos Aires, anirem a can Baldiró.

voler que la candidatura radical se fassi a base d'en Sol y Ortega. Al principi, don Alexandre oferia un lloc a don Joan com un favor; ara li demana per favor que l'accepti. Se veu que'l vanitós Napoleon del Paralel sent tremolar la terra sota'ls seus peus. En els seus somnis neguitosos ovira als anglesos y l'illa de Santa Elena. Com a candidats segurs se citen, además del *caudillo*, els senyors Giner y Emilià Iglesias. En Vinaixa sembla que té pretencions d'esser candidat. L'altre dia un amic li retreia la mania de parlar continuament al Consistori, y l'home, ab una mitja riulla enigmàtica, contestà:

—Oh, veuras, *ché!* Es que'm practico.

La candidatura de l'Esquerra serà d'alsada. Com a candidat segur, per ara no hi ha més que en Vallès y Ribot. Molt probable es que hi figurin en Pere Corominas, en Junoy y en Calvet.

Les eleccions del dia 8 de Maig seran interessantíssimes a Barcelona. Molt be podria resultar que fossin el Waterloo de don Alexandre.

«VARIOS... A... CAJA»

Fins ara sabiem de fumadors empedernits que's fan enterrar ab la pipa y un paquet d'escafarlata; de marits enamorats que no se n'anirien al altre món sense'l retrat de la viuda en un medalló, damunt del pit; de jugadors al engrós que deixen testades clàusules demanant que'ls posin una acció de la Deuda a la caixa, o de juga-

dors en petit que's volen pudrir ab un joe de cartes a la butxaca; però d'això a lo que acaben de ferme sapiguer, hi va tant com de l'ou d'en Colón a la castanya dels vocals associats.

No fa gaires dies, a Marsella, una excèntrica senyora va batre'l record dels capritxos «in articulo mortis.» La tal senyora, que en vida fou una celebrada professora de música, va disposar que l'enterressin ficada a dintre del seu piano, un magnífic Erard de gran quía, y al peu de la lletra ho han executat els seus parents.

El que'ns dona la noticia diu que va ser un espectacle sumament curiós la sepultura d'aqueixa bona senyora. Realment, devia resultar una cosa tràgica y còmica a la vegada, veure baixar a la fossa tan original bagul, immensa caixa armònica servint d'ataut, manossejada per quatre rustecs enterra-morts que de segur que no havien tocat mai semblants teclès.

Si aquestes excentricitats testamentaries s'encomanen, preparem-nos a veure sepelis extranyes: En Cucurny se farà enterrar ficat en un dels seus forns; en «Pera-Grau» a dins d'una bota de deù cargues; en Marsans a dins d'una caixa de guardar caudals; els forners a dintre d'una pastera; els cotxers a dintre d'una berlina; els amos d'establiment de banys a dins d'una banyera... Y aviat els bagulaires de baguls de mort seran els únics clients d'ells mateixos.

Y's donarà el cas de més d'un contrasentit.

De que un cisteller, per exemple, un fabricant d'objectes de palla, s'fassi enterrar dins d'un bressol.

Lo qual no deixarà de ser bastant ironic...

XARAU

A. R.

Carta d'un pagès de fòra a un ciutadà de dins

Credul amic: Per la vostra veig que esteu entusiasmat ab les festes que's preparen en aqueixa capital, y ab això de les botigues que us ho donen tot de franc, dues coses que, plegades, no crec haverles vist mai.

Ja sé que'ls de Barcelona teniu fama d'esquilats y no són mes advertencies lo que deveu escoltar; però, aixís y tot, vui dirvos que en vostra carta he notat un gran tuf: mitg de violeta, mitg de llana. Anem al cas:

Que us distreguin, fentvos festes, els que us venen enganyant, y us vulgin fer mirá enlaire perquè no'ls vegeu les mans, això es cosa que s'explica molt be, perquè, al cap-d'avall, sabem les misses d'ont surten, mal no sapiguem ont van.

Prò ¿creure que han de tornarvos els diners que haveu gastat no sols dintre la botiga,

sinó al tender del davant, a la plassa o al *colmado*, per ous, sucre, vi o xampany; que ab aquet sistema us surti el lloguer de casa franc, y encara hi quedi ganancia per l'esplendí comerciant...?

Creure tot això possible (sense que sigueu casat y tingueu la dòna guapa), ja es bastant creure, company!

No'm creia que a Barcelona badessiu, encara, tant! ASÉS! RUCS! Això us engresca? Ma noi, que'n sou d'esquilats!

Ja pot xiulá, en Corominas! En Domingo y l'Alomar ja'n poden fondre, de cera, per modelar la Ciutat!

Ja'n podeu construir, d'escoles! Ja'n podeu cremar, de Sants! Ja pot matarne, de *hidras*, la Cobeña, al Novetats!

Ja'n podeu treure, de llana dels clatells!... Tot es en và!

Mentres existeixin tontos que's pensin comprar de franc; mentres hi hagi *Enganya-Pobles* y encara'ls feu diputats; mentres s'organisin festes com les que fareu pel Maig; mentres la gent vagi als *Toros*; mentres no tireu a mar la portadora de *risca*

que empesta Cà la Ciutat; mentres allà hi mangonegi una gent tan... *radical* que, si els deixeu fê, es possible que s'emportin fins els claus... Mentres això no s'acabi (y em sembla que va un xic llarg), no creuré que Barcelona siga una gran capital.

¿Que'ls seus passeigs són hermosos, y els seus defores frescals, y els edificis magnífics, y les dònes elegants?

Ab això hi estem conformes. Tant es aixís que, pel Maig, hi vindrem una quinzena jo, la jova y el noi gran.

Jo penso endurme'n la vara per si's presentés el cas de toparme ab un mossega o ab algun mal concejal.

Y vos (no penseu que us vulga carregà'l mort, no company), cerqueunos bona dispesa, ont donguin aliments sans, y pagarem lo que sigui, que jo no vui res de franc.

Dispenseu de la molestia y fins prompte.

Adeussiau.

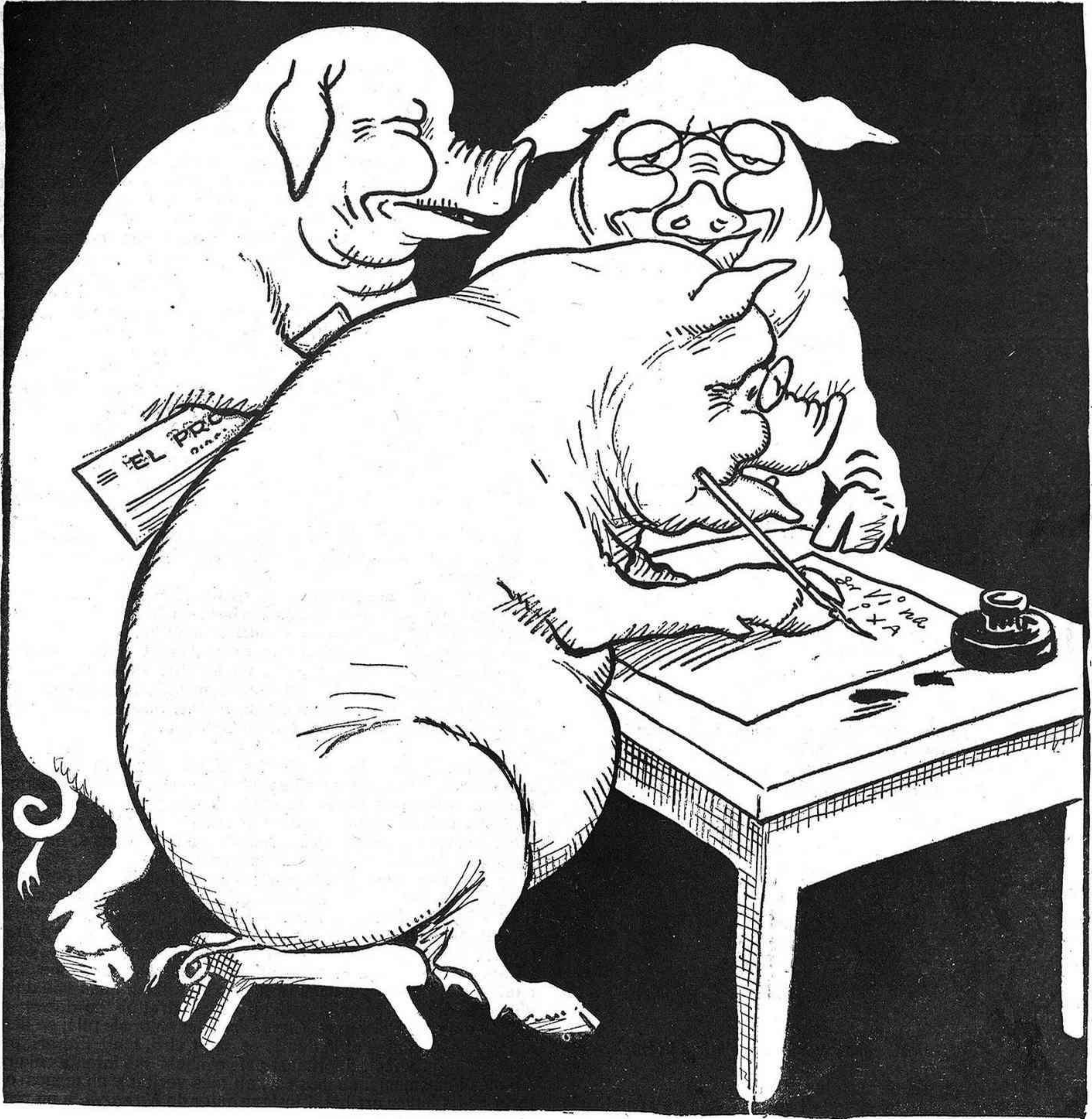
Per la copia,

PEP LLAUNÉ

PAPERAM

LA RONDALLA DE L'AMOR. *Trilogia, per Apeles Mestres.*— Les tres parts en que's divideix aquet admirable llibre, que ve a condensar en altres tants cants poemàtics el procés poetic-amorós a través dels sigles, porten tres títols ben suggestius: Anacreont, Dante, Heine, els tres idols del nostre poeta. Per l'ambient, pel llenguatge, per la concepció mateixa, meravellosament adaptada al sentiment de les èpoques respectives, cada una d'aquestes parts resulta un quadret dramàtic ple de vida que dona al llegidor perfecta idea dels caràcters genuïns de l'Edat

Antiga, l'Edat Mitja y l'Era del Romanticisme modern. En la primera, ont s'hi canta l'amor sensual, els plers de tots els sentits, hi ha abocat el genial Apeles tota la gràcia y tot l'humorisme de la seva vena satírica; en la segona part—la consagrada al Dante—hi dominen l'exaltament patriòtic y l'amor místic, bellament agermanats, y semblen descrits ab l'empenta d'un gran entusiasme; y ve finalment la tercera part, que es, al nostre pobre judici, la més intensament sentida y la que l'autor de *Idilis* ha tingut la sort de descriure ab més art; aquesta magistral glosa a *Heine*, impregnada tota ella del romanticisme panteïsta que perfuma l'*Intermezzo*, es una pàgina notabilíssima. Pensaments dels propis poetes que's canten, y fins versos enters traduïts lliurement ab cura de deixeble entusiasta, venen intercalats en aquesta

ELS PORCS (ESCRIVINT AN EN VINAIXA)

—«Li preguem, noble senyor, que segueixi oposant-se al funcionament dels pesadors oficials. Mentrestant, ¿sab? al escorxador no's mata... y un dia de vida, es vida...»

trilogia, que du per títol *La Rondalla de l'Amor* y que es, sens dubte, un dels llibres més originals de nostre excels poeta. Un botonet pera mostra:

«*La Rondalla de l'Amor
es rondalla vella;
des que roda en la buytor
roda el món ab ella.
Quan el món s'esfondrarà
la rondalla no's perdrà;
l'Infinit la redirà
d'una a l'altra estrella.*»

POBLET, per *Jaume Ramon Vidales*.—Veritablement, resulta complir un deute de bona memoria a l'ilustre escriptor vendrellenc el donar un volum dels seus treballs triats en la *Biblioteca Popular* de «L'Avenç». Segueixen a l'interessantíssim estudi *Poblet*, en el mateix tomo, unes quantes narracions, tradicions y llegendes escullides d'entre lo millor que quedà escampat per diaris y revistes d'aquell gran català y literat sincer que's digué Jaume Ramon.

CHANTECLER, per *Ramon Campmany*.—Es un bon estudi critic de la famosa obra d'en Rostand. En ell s'explica d'un modo clar y concís el seu argument y el seu simbolisme, fentshi ressaltar degudament les belleses artístiques y literàries que enclou el més original y més bombejat poema dels nostres temps.

SEPT SCIENCIES

□ □ □ ————— □ □ □

Engrunes

L'intercambi entre ella y jo
ja es cosa temps hà arreglada:
quan facturo algun petó,
rebo sempre bofetada.

*

Perquè un cop casats, hermosa,
no tinguis motiu de queixa,
te guardo diners, carinyo...
(y una vareta de freixa).

*

Al portal de casa teva
vull plantarhi un garrofer,
perquè'l pobre que s'hi aturi
senti l'olor dels fruits teus.

*

Quan jo veig que ta mirada
s'inclina tant a l'ermilla,
del teu amor faig balans...
y tot me surt calderilla.

DON TON

PRINCIPAL.—El nostre masover va assistir a la tercera representació de *Chantecler*.

—Què tal?—li preguntàrem a la sortida.

—Que val més el farciment que'l gall! Y que no'l cambiaria per cap capó del Mans.

Y no varem poder treure'l d'aquí.

Veritat es que tota l'espectació s'ha cambiat en gel després de vista l'obra. Es aquesta una rondalla plena de innegables belleses literàries de més bon apreciar en la lectura que en les taules. Artísticament, y sols com a excentricitat d'un autor genial,

resulta passadora y prou. El dia que *Mussiu Rostand* hi torni, s'estrellarà. Aquestes *astracanadas superiors* no més se poden intentar una vegada.

La presentació, regular. No arribava, de bon tros, a les 15 pesetes de la butaca.

Dels intèrpretes, cal recordar ab agrament al gall, a la faisana y al gos.

—Dissabte varen debutar els *àrabs*. Una *troupe* bastant ben presentada, però que no va entusiasmar, sinó a l'inversa, a causa de tenir escassa originalitat els treballs que executa.—Si, al menos, corressin la pólvora!—exclamava un desenganyat. Però's veu que aquets alarbs ni la corren ni l'inventen.

LICEU.—Ahir, dijous, degué anar la darrera representació de *Il Crepuscolo degli Dei*, corresponent a la última del cicle de la Tetralogia.

A l'hora d'escriure les presents línies ignorem si s'allargarà la temporada d'òpera fins a les festes de Maig.

ROMEA.—Quin goig feia la sala del Teatre Català, al acabarse la representació del *Saynet trist!* La platea plena, y tot-hom dret, picant de mans, ovacionant al Mestre!... Va ser un goig y una esperança. Si el public d'aquesta estrena tingués poc o molt poder sugestiu, influiria segurament en l'anim d'aquest altre public astragat, ensopit, desconsiderat, que abandona els temples del veritable art català y que, sense voler distingir, prefereix xapotejar en el pudrimener de les exòtiques espatotxades.

Saynet trist es una obra originalíssima y valenta que pot posarse al costat de les millors d'en Guimerà; una comedia alegre, fresca y al mateix temps vibrant, punyenta. Davant d'aquella farsa graciosa y noble dels rustecs personatges el public hi riu ab espontaneïtat, sense reserves; de cop y volta el sorprèn el drama, y aleshores, del mateix modo que ha rigut, se sent corprès y plora. Y aquet difícilíssim pas de l'alegria esbojarrada a la tràgica mueca l'ha resolt el mestre ab tal art y tal intensitat emotiva, que es una meravella observarne l'impressió que causa als espectadors. No sembla sinó que'l geni del autor els agarroti ab misteriosa grapa fentlos servir de juguina. Sols als grans poetes els es permesa una semblant virtut sobre'l sistema nerviós de l'humanitat.

En comptes d'anarlos a esbrinar la joia d'art pera buscarhi tares que no sé, ni puc, ni vui trobarhi, crec que lo més sensat es recomanarlos que no deixin d'anar a admirar aquet magnífic *Saynet trist*... Senyors, es d'en Guimerà!... Y fíxinse que no n'es gaire, de trist; tot ell es roig, fresc, lleuger com un rosella; y la mica de tristesa que hi ha es tan dolça, tan suau, que al cor no li fa sinó bé...

Els artistes, presentant un conjunt admirable: Les senyores Morera y Baró, colossals. En Barbosa y l'Aymerich, deliciosos. En Guitart, en Capdevila y els altres, molt be.

La direcció, a carreg dels senyors Gual y Guitart, excelent.

—Pera demà, dissabte, hi ha anunciada l'estrena d'un episodi comic en un acte. L'obra, que es original del festiu escriptor Salvador Bonavia y porta per títol *El bon lladre*, anirà després del tan celebrat *Saynet trist*, d'en Guimerà.

NOVETATS.—*El eterno burlador* y *Agua de Mayo*, molt ben interpretades, van agradar; sobre tot la darrera, dels germans Cuevas, que es en dos actes, molt alegre, y porta'l sello personalíssim dels afortunats autors de *Aquí hase farta un hombre*. De la primera varen escoltarse ab gust els versos, obra dels ciselladors Godoy y Jurado de la Parra.

—*Casandra* va obtenir, a jutjar pels aplaudiments del primer dia, un èxit formidable. Es obra que triomfarà per la frase brillant y per la passió que inflama, més que pel seu valor artístic y fins per sa mateixa tesis. En aquet drama, fora de *donya Juana* (la traidora), es sempre el propi Galdós qui parla, y això despulla als personatges de tota psicologia raonable. Dos moments veritablement llogics y humans s'hi descobreixen: quan una de les nebodes diu que la vella està en el seu dret ab no deixar cap quarto als parents, y quan *Casandra*, per amor als fills, se llença al fatal determini. Tot lo demés es molt viril, molt literari, però molt de mitin y molt depriment pels símbols que intenta enlairar. Ab més humanisme, ab més cor, ab més veritat y ab menos oratoria podia haver arribat, l'insigne autor de *Nazarín*, a un resultat més artístic y més positiu.

—La setmana entrant, tres grans concerts per la famosa orquesta Tonkünstler de Munich, dirigida pel mestre Lassalle.

ELDORADO.—El gran Zacconi donarà tres funcions els dies 24, 25 y 26, o sia diumenge, dilluns y dimars que ve. Les obres

GENT DE PLATJA

—Que diguin lo que vulguin, la sardina es ia reina del peix... Ara, fins els senyors ne mengen!...

ab que'ns obsequiarà l'eminent artista seran: *Anime solitarie*, *Spettri* y *Amleto*. Fíxinshi be, cavallers: Hauptmann, Ibsen y Shakespeare... Quasi res!

ESQUELLOTS

S'han estrenat, també ab èxit: al *Español*, *El hijo del milagro*, un *vaudeville* molt alegre; al *Soriano*, un altre *vaudeville* que té per nom *Amor y C.^a*; al *Arnau*, *Gustavo el calavera*, del mateix gènere de moda; al *Granvia*, una opereta, *La Divorciada*, que donarà entrades perquè es cosa bona, particularment la música, y al *Apolo* un ben escrit drama historic, *La Corte de Enrique II*, o *Las dos Dianas*, original de l'aplaudit autor senyor Fochs. Ab això y ab saber que avui s'estrenarà al *Nuevo* un altre suculent *vaudeville* del mateix autor de les *Pastilles*, quin nom es *Porten res de pago?*..., y que demà, al *Tivoli*, anirà la primera d'una sarsuela de fama universal, *El Club de las solteras*, ja quasi's pot dir que ho saben tot.

L. L. L.

Ja ha sortit!... Ja ha sortit el sospirat programa oficial de les tan anomenades festes de Maig y Juny!...

Acabem de llegir-lo en el diaris y no sabem què admirar més: si la frescura de l'Ajuntament al confeccionar-lo o la mansuetut de la premsa al atrevir-se a donar-lo al public sense l'indispensable acompanyament d'una protesta en tota forma.

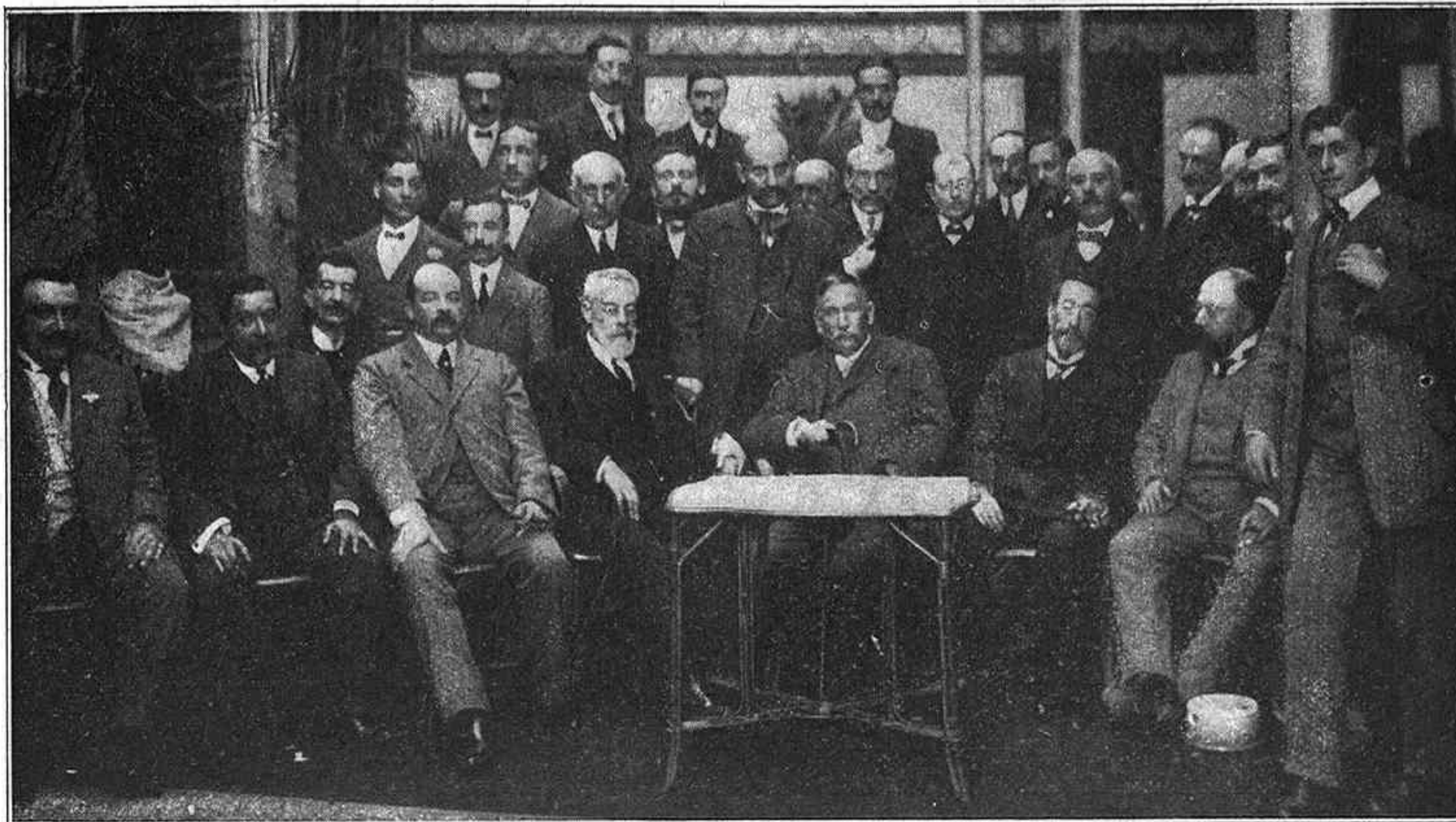
Perque—els que l'han vist ho saben tan be com nosaltres— allò no es un programa formal ni res que s'ho sembli. Allò, a tot estirar, pot considerarse com una manera més o menys poca solta de cubrir l'expedient, calmant la natural curiositat de Barcelona—que es la qui paga el mitg milió de pessetes que les festes costaran—ab quatre vaguetats que, ben analisades, no diuen res.

Si per mostra basta un botó, vegi's lo que'l famós programa ens adelanta sobre l'adorno de la plassa de Catalunya:

LA VISITA DELS RIFFENYS AL PARC DE BARCELONA.

- Esta montaña, ¿qué ser?
- El Gurugú.
- Y... ¿dónde estar la segunda caseta?

LA PREMPSA DE L'ESQUERRA

Dinar celebrat el dimars a la *Maison Dorée*.

Els concurrents al àpat, acompanyats dels Srs. Pérez Galdós, Soriano y Nougués, que assistiren al final de la festa.

«Se construirá un hermoso templete que podrá servir para los bailes regionales y para los conciertos...»

Apart de que resulta una tonteria de les grosses això d'anunciar que *se construirá un templete*, som si el festeig fos la *construcció del templete* y no lo que en ell s'hi ha d'executar, ¿s'han fixat vostès en aquet candorós *podrá servir para los bailes regionales?*...

Es clar que *podrá* servir pera aquets balls. Com també podrà servir pera vendre bunyols y moniatos calents, y pera exhibirhi, ficats dintre d'una gabia, els regidors que tenen al seu carrec la direcció d'aquesta ridícula moixiganga que's titula *Festes de Primavera*.

La cosa, com se veu, comensa be.

Lo unic que al final del programa hi trobem a faltar es aquesta senzilla recomenació:

Se suplica el pito.

Encara que, per les nostres ocupacions, no poguerem assistir-hi, agraim als senyors Valls, Teixidor, Jordana y C.^a l'amable invitació que pera l'acte inaugural de la seva fàbrica d'apòsits, instalada a Sant Martí, ens varen remetre.

De totes maneres ens plau fer constar, perquè ho sabem, que la nova fàbrica, montada a l'altura de les més perfectes del estranger, es un model en el seu gènere, y que a la festa de l'inauguració, que terminà ab un magnific banquet, hi assistí numerosa concurrència, veientse entre ella a tots els obrers y obreres de la fàbrica.

¡Avant sempre! Treballar y prosperar.

Discutint *La Veu* ab *El Poble Català*, va dir que tota la política financiera de les eminencies de l'Esquerra—y d'un'altra fracció política—al Municipi, ha sigut «obrir de bat a bat totes les portes—de Casa la Ciutat—pera que no quedí un soci dels C. N. R. sense cobrar de l'Ajuntament».

Y *El Poble*, rebutjant l'acusació, va contestar l'endemà al orgue de la *Lliga*:

«Aquestes afirmacions són absolutament falses... L'Esquerra

no té l'ambició ni el designi de colocar al Ajuntament els socis dels C. N. R...»

¿Què ha dit *La Veu*, davant de tan seria palmetada?

Res. S'ha empassat prudentment el *mentiu* y, sense més conseqüencies, ha terminat una polèmica que comensava a interessar de valent, convensut com estava el public de que anava a sentirne de bones.

Un altre dia serà, ¿veritat?

Havem rebut una *Crida* endressada als autors teatrals, al objecte de constituir una societat y fundar un Teatre Popular en el que solament s'hi representin obres dels associats.

El tal document comensa per estar molt mal redactat, y no es tampoc cap model ortografic.

Si el nostre decaigut teatre s'ha de regenerar ab empentes com la que li donaran aquets bons senyors, carregats dels immillorables intents que's desprenen de la *Crida*, ja podem, dir sentenciosament, per endavant:

El món no es dels que *criden*.

Nosaltres ens crèiem que allò de parlar de celebrar la *Mi-Carême* al mes de Maig ja era cosa acabada; però a la quènta no es així.

Encara hi ha a Barcelona dos testaruts que s'empenyen en posarse en ridicul, insistint en que de la festa dels mercats se n'ha de dir la *Mi-Carême*.

L'un es *El Diluvio*; l'altre, l'«Atracció de forasters».

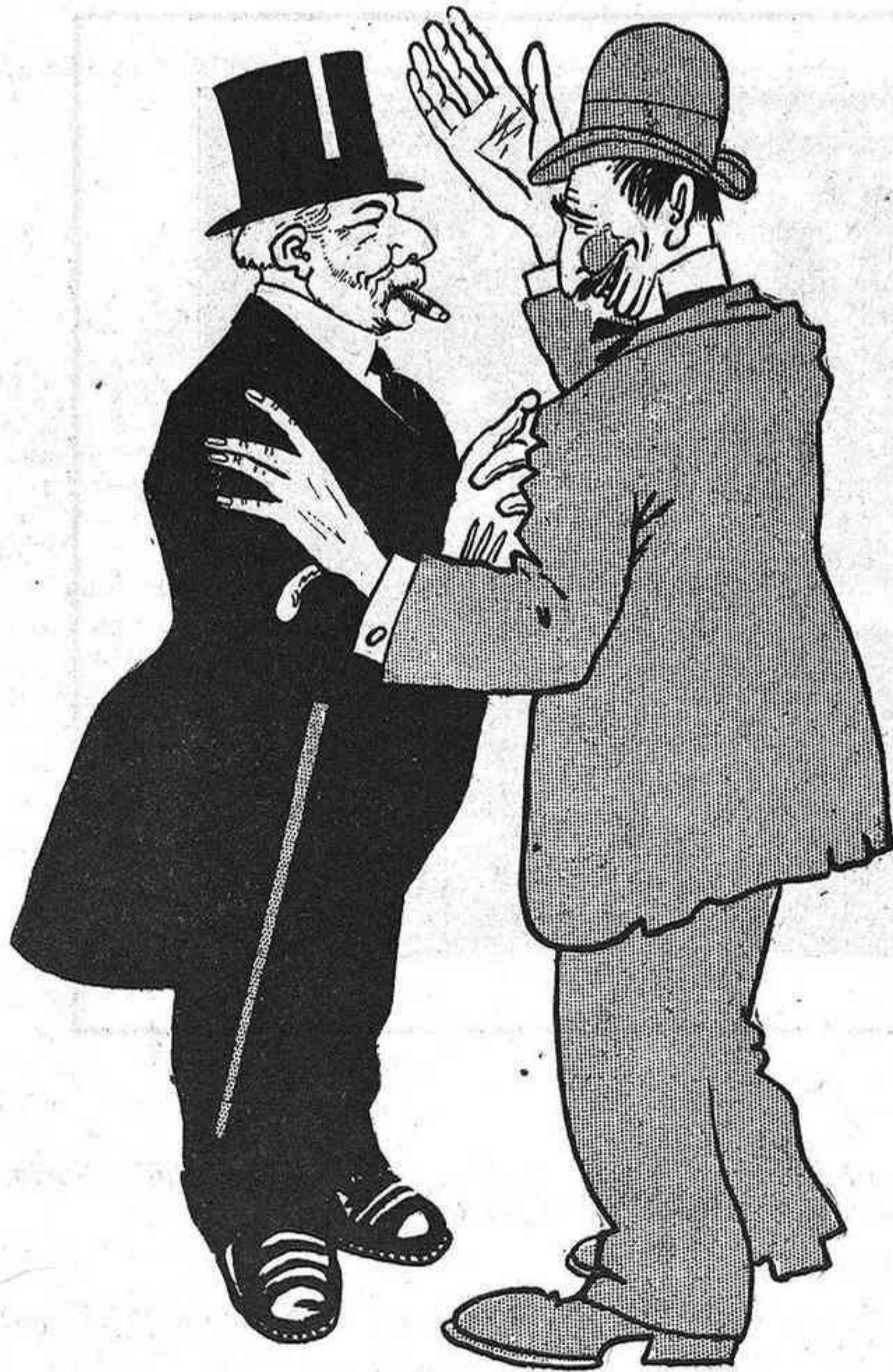
Deu els cria y ells s'ajunten.

Del mitin pro-presos.

En una d'aquelles frases felisses que l'han fet cèlebre, el quefe dels radicals va dir, diumenge passat:

«Hay que luchar para que pronto podamos decir, como *Cassandra*: Ya he matado la hidra.»

AL CIM DE LA GLORIA

—Vaja, don Joan, se'l felicita!
 —Y això?... per què?
 —Ara sí que veig qu' es home cèlebre,
 que fins li tiren tiros!...

No mates más...
 Casandra es una ficció de poeta; y don Lacandro y els seus,
 desgraciadament, són una realitat.
 Y ells no s'hi semblaran mai de res a «Casandra»...
 Ca s' an dra semblar!

Senyors, una mica més de serietat!...
 En un mateix número de *La Publicidad* (el del divendres,
 nit) hi trobem aquestes dues categòriques afirmacions:
 Primera: «Que en los sucesos de Julio no hubo más víctimas
 que las motivadas por las denuncias y delaciones de ciertos ele-
 mentos del diario radical.» (Vol dir *El Progreso*.)
 Segona: Que'ls regionalistes són «los que denunciaron á los
 pobres ilusos que, enamorados del ideal de libertad..., jugaronse
 la vida al pie de una barricada».
 Si els únics denunciadors varen ser els radicals, ¿còm podien
 serho també els regionalistes?
 Y si els regionalistes foren els delators, ¿per què diuen que'ls
 únics varen ser els radicals?
 Santo y bueno que als lectors se'ls prengui per mansos, però
 ¿volen dir que ho són tant, que poden arribar a empassarse
 aquestes garrafalades?

L'altra nit, en Peyo (*savant catalan*, segons l'anomena ínti-
 mament, també segons diu el mateix Peyo, la cèlebre Sarah

Bernhardt), demanà, en el Continental, una racció de formatge
 de Chester. Tots sabem que'n Peyo es bon *gourmet*.
 Li porten la racció y, la veritat, era una cosa esquifida.
 En Peyo s'indignà.
 —¡Camarer, endugui's aquesta miseria! Això es una racció
 de formatge justa pera una rateta...
 Rigurosament historic.

Diu, ab molta raó, *El Progreso* del dimars:
 «El odio, el despecho, la presunción pueden mucho en el
 hombre, pero es de notar que, como justo castigo á quien se
 abandona á estas malas pasiones, sus nefastos resultados no caen
 sobre el adversario á quien se intenta hacer víctima de ellos...»
 No està mal observat.
 Però ¿saben què'ns agradaria, ara, a nosaltres?
 Coneixer l'opinió que sobre la materia té el senyor Aladern,
 abans catalanista fervent y avui redactor de *El Progreso*.
 «El odio, el despecho, la presunción...»
 Nada!... Cal saber què'n diu, el brau Aladern, d'aquesta va-
 lenta xurriacada.
 ¡Que hable, que hable!

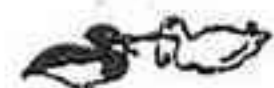
Apúntinla:
 Es cosa corrent que'ls municipals, quan redacten els *partes*
 pera la premsa local, n'escriuen de pistonudes.
 L'altre dia en varem llegir una de magnífica.
 Se tracta d'un *bibelot*, d'una miniatura Lluís XV, d'una mo-
 neria.
 Hi ha un guardia que abrevia el seu nom d'aquesta manera.
 «FRANCISCO».

A favor dels poetes en embrió.
 El jove escriptor senyor Calderer Morales té'l proposit de
 continuar la simpàtica Biblioteca «Amor y Lletres», reprenent ab
 entusiasme la publicació d'obres inèdites dels associats.
 Sabut es que'l fi d'aquesta Biblioteca consisteix en donar a
 llum obres literaries catalanes originals d'autors primerencs
 mancats de medis pera donarse a conèixer.

Els confeccionadors del programa de festes (¡ai, ai, ai, que ja
 s'acosten!) s'oblidaren d'un número que produiria gran efecte.
 Quasi tan gran efecte com si's netegessin les clavegueres a la
 nostra ciutat.
 ¿Saben què fora? Un concurs de pianos de maneta a la Plassa
 d'Armes del Parc.
 Fora una festa popular de la que se'n parlaria durant molt
 temps.
 En les bases de concurs prodria exigir-se:
 Un garrotin.
 Una farruca, corrent els pianistes mentres els empaiten un
 parell de *cipals*.
 Gran audició de la ¡*Baldomera, Baldomera!*, executada pels
 cinquanta y tants pianillos registrats y ballada per tots els qui
 concorreguessin, en concepte de public, a la festa.
 Y després d'aquesta important propaganda pel ball de parella,
 que'ns parlin de sardanes.

Se va anunciar *Chantecler* en el Principal, y en Cambó des-
 seguida's va sentir a dintre l'ànima vanitosa de l'hèroe gallinaci
 d'en Rostand, anunciant una conferencia sensacional contra l'es-
 querra.
Chantecler no va agradar gaire y no va tenir gent. En Cambó
 desseguida's va declarar afonic, sospenentse la conferencia.
 Y es que en Cambó no vol acabar de convence's de que es un gall

UN COBRADOR DEL TRAMVIA

—De sòu, no hem millorat gens; però en quant a feina... ¿què componen els tenedors del Banc d'Espanya?

de Moron, no pas d'en Rostand; un pobre ex-*Chantecler*, al qual no li queden més plomes que les de l'Agulló y en Torrendell.

Cada vegada que algú pregunta an en Mira-nius:—¿Quina edat tens, nen?—el xicot, que es molt espavilat, sempre respon lo mateix:

—La mamà diu que soc massa petit pera menjar certes coses que m'agraden y massa gran pera plorar quan no me les deixen tastar.

PETIT CORREU

Festes musicals darrerament celebrades y a les quals hi ha sigut convidada L'ESQUELLA:

Ateneu Obrer del Districte segon, dia 17 d'Abril.—*Concert de presentació de l'Orfeó Nova Catalonia*, executat per les tres seccions de Senyoretas, Homes y Nois, baix la direcció del seu mestre don Llorens Carbonell.

Orfeó Barcelonès, dia 18.—*Concert Intim*, dirigit pel mestre Robert Goberna, ab la cooperació de la concertista de piano, senyoreta Santamaria, la professora de cant, senyoreta Serra, y les tres seccions de l'Orfeó.

Ciencias y Paciencias

TAQUES DE TINTA EN EL CUIRO

Es impossible fer desapareixer per complert la tinta del cuiro si's vol deixar a n'aquet la mateixa tonalitat de color. La tinta fugirà fregant la taca ab acid oxalic, però quedarà sempre una taca clara, perquè l'acid s'haurà menjat la coloració de la pell. Aleshores, doncs, es indispensable pintar de nou tot el cuiro, un cop hagi desaparegut la tinta.

TRENCA-CAPS

XARADA

Es primera una distancia,
la segona, extremitat,
el total alegre festa
de les millors que té l'any;
de les donzelles el somni,
el deliri dels galans,
per' tirar mil flors hermoses
desde'ls prats als finestrals.

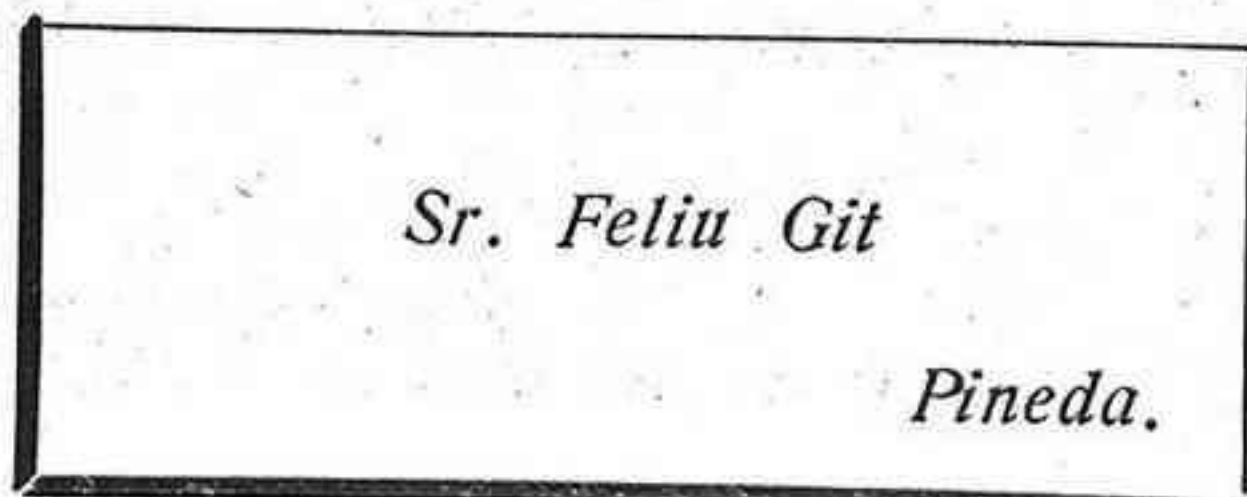
J. SADURNÍ MAS DE LOS VALLS

ANAGRAMA

En Tot ahir va total
una llebre y un pardal.

RAMON VALLS

TARJETA

Combinar ab les presents lletres el nom d'una celebrada comedia catalana.

F. ARMENGOL BURGUÉS

CONVERSA

—Vols venir al teatre, Mero?
—Me agradaria més anar al cinematograf, y si acàs, ¿a quin teatre voldries anar?
—Al que entre'ls dos havem dit.

UN PARER

GEROGLIFICS

I

NO TA NO TA NO

ENRIC DOMENECH

II

BARCELONA

JOAN ROCABERT

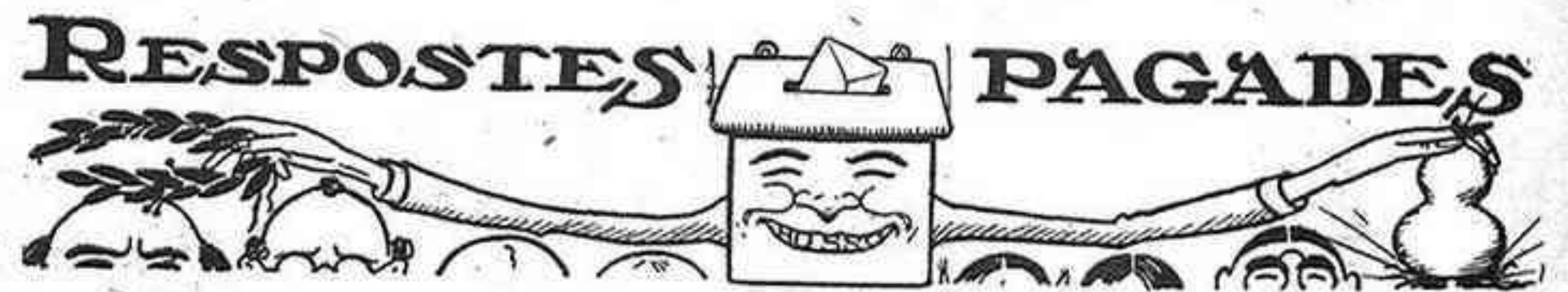
III

SEL SIL SOL SUL
ALI ELI ILI ULI
Emilia NOTA Sulta
NOTA

PEP CISTELLÉ

SOLUCIONS

Als darrers *Trenca-caps*: A la Xarada I: *Esfilagarsadures*.—A la Xarada II: *Perdiu*.—A la Mudansa: *Rac-rec-ric-roc-ruc*.—Al Geroglific: *No hi ha linia sense estacions*.

Calandria: Procurarem complaurel.—Leandre Valls: Anirà la conversa. Lo demés no'ns té utilitat.—F. Rodríguez (a) Paquito: La solució no s'adapta a la nova ortografia. Segons aquesta, la paraula hauria d'acabar en *es*.—Petit: Això podrà ser historic, però es poca cosa... Confessem, ademés, que en aquell precis moment tant en Riu com en Cambó tenien raó.—Un suscriptor: Ja'ns en ocupem; gracies.—S. A. y C.: Rebut, y tantes mercès.—Salvador D. Larroca: No va.—Pep Cistellé: L'original que m'envia no's pot aprofitar per culpa de la forma. Lo altre encara es al forn.—Joan Rocabert: Entra en cartera.—Ll. Barceló y Bou: M'ha agradat, noi.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

Administració y Redacció:
Llibreria Espanyola,
Rambla del Mitg, núm. 20
BARCELONA

Preus de suscripció:
Fòra de Barcelona,
cada trimestre:
Espanya, 3 ptes. - Extranjer, 5

Número solt: 10 centims — Atrassats: 20

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

ACTUALIDAD PALPITANTE

EL COMETA DE HALLEY

PASO DE LA TIERRA POR EL INTERIOR DE SU COLA

EL GRAN COMETA DE 1910

— OBSERVACIONES AL MISMO —

IDEAS GENERALES
sobre los cometas, por

JOSÉ COMAS SOLÁ

PESETAS 0'50

CORS DE DONA

SANTIAGO RUSIÑOL ♦ G. MARTÍNEZ SIERRA

EDICIO POPULAR — PREU: UNA PESSETA

G. Martínez Sierra

El ama de casa

Obra en dos actos.

Ptas. 2

Alberto Insúa

La mujer fácil

NOVELA

Ptas. 3'50

Isaac Muñoz

Alma infanzona

NOVELA

Ptas. 3

BOY

por el Padre LUIS COLOMA

Un tomo 8.º, pesetas 3'50

LEY ELECTORAL
para Diputados á Cortes

PESETAS 2'50

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, además, un ral pera certificar. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

A LA CASA DE LA VILA

—¡Oh!... ¿Que no veu quina funció fan?
—Sí, però ¡miri quin' altra se'n prepara!